

УДК 159.9.072.43:364-7

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-0409.2025.1.14>

Косьянова О. Ю.

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри теорії та методики практичної психології
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
e-mail: olenakosyanova@gmail.com
ORCID ID: 0000–0001–9532–9981

Крижановська А. В.

здобувач освітнього ступеню бакалавра
спеціальності 053 Психологія
кафедра теорії та методики практичної психології
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
ORCID ID: 0009-0009-9322-6781

ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ДИТЯЧИХ ТРАВМ ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ НА ОСОБИСТІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДОРОСЛОЇ ЛЮДИНИ

У статті досліджено психологічні наслідки дитячих травм та їхній вплив на формування особистісних характеристик у дорослому віці. Актуальність теми зумовлена високою поширеністю дитячої травматизації та її довготривалим впливом на психоемоційний стан особистості. У межах емпіричного дослідження проведено опитування 50 респондентів із використанням комплексу методик: PTGI (Тедеші і Калхаун), CISS (Ендлер і Паркер), МНС-SF (Кіз) та наративного аналізу (Шебанова). Отримані результати засвідчили поширеність соціальної тривожності, низької самооцінки, страху майбутнього, деструктивних переконань і схильності до емоційної дисрегуляції. Статистичний аналіз виявив позитивну кореляцію між посттравматичним зростанням і конструктивними копінг-стратегіями ($r = 0,400^{**}$) та психологічним здоров'ям ($r = 0,448^{**}$), що свідчить про адаптаційний потенціал осіб, здатних до рефлексії й опрацювання негативного досвіду. Результати підкреслюють важливість психологічного супроводу осіб із травматичним минулим, а також необхідність подальших досліджень у напрямі розробки психокорекційних програм, орієнтованих на трансформацію деструктивних переконань і розвиток здорових копінг-механізмів.

Ключові слова: дитяча психологічна травма, наслідки травми, особистість дорослої людини, риси особистості, емоційна регуляція, посттравматичний стресовий розлад.

Постановка проблеми. Дослідження показують, що дитячі травми є важливим фактором ризику розвитку психічних розладів у дорослому житті [8]. Понад 50% дітей у світі переживають якусь форму травми (фізичне, емоційне чи сексуальне насильство або емоційне/фізичне нехтування). Ці дані підтверджуються

й в українських дослідженнях. Зокрема, А. О. Анурова наголошує на зростанні масштабів дитячої травматизації в сучасному суспільстві та її зв'язку з дезадаптацією в дорослому віці [1]. Тривалий негативний досвід у дитинстві вважається одним із найважливіших факторів ризику для психічних порушень у майбутньому. Зокрема, результати ACE–дослідження показали стійку дозозалежну залежність: ті, хто пережили більше видів травм у дитинстві, демонстрували різке погіршення психічного здоров'я дорослих. Особи з чотирма та більше типами травматичних подій мали у 4–12 разів вищий ризик захворіти на депресію чи вчинити спроби самогубства. Асоціація дитячих травм із ПТСР набула особливого значення: у багатьох дорослих з історією травми дитинства формується комплекс посттравматичних симптомів (постійні флешбеки, дисоціація, порушення пам'яті). Пошкодження саморегуляторних механізмів у дитячому віці, зокрема емоційна дисрегуляція, є ключовим чинником, що перешкоджає нормальному розвитку особистості. В українських працях, наприклад у дослідженні І. Ковальчук, зазначається, що насильство над дітьми призводить до глибоких емоційних порушень, які проявляються вже в підлітковому й дорослому віці [5, с. 63–65]. Саме тому дослідження психологічних наслідків дитячих травм є актуальним для розробки методик корекції та профілактики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові роботи показують широкий спектр наслідків дитячих травм для дорослої особистості. Наприклад, Д. Ванг і співавтори (2018) виявили, що молоді дорослі з травматичним досвідом у дитинстві мали значно вищі рівні депресії, тривоги та невротизму, натомість нижчі – екстраверсії, порівняно з ненасильницькою групою [10]. Аналогічно Х. Лі та співавтори (2014) у китайському дослідженні підлітків показали, що підлітки, які зазнали емоційного, фізичного або сексуального насильства в дитинстві, демонстрували значно вищі показники нейротизму та психотизму [9]. Ці автори також знайшли стійкі позитивні кореляції між загальною кількістю травм у дитинстві і рівнем нейротизму / психотизму. К. Бертсч і колеги (2024) підтверджують, що дитячі травми прямо корелюють із порушеннями функціонування особистості (дефіцити самості й міжособистісної взаємодії) – вплив дитинства на особистість пояснюється через порушення зв'язків «тіло–психіка» [7]. Такі порушення самообразу відповідають сучасним теоретичним моделям: відповідно до AMPD (DSM–5), травматичний досвід дитинства призводить до нестабільності особистісної ідентичності та проблем з емпатією і стосунками. Подібний зв'язок між порушенням функціонування особистості та дитячим травматичним досвідом описують і А. Б. Коваленко та В. Г. Голота, які підкреслюють важливість саморефлексії та толерантності як захисних факторів [4].

З іншого боку, К. Гровер та співавтори (2007) показали, що навіть здорові дорослі з історією дитячого насильства повідомляють про більше симптомів особистісних розладів (параноїдного, нарцисичного, граничного, антисоціального, обсессивно-компульсивного, пасивно-агресивного, депресивного), ніж їхні одно-

літки без такого досвіду [8]. Це свідчить про зв'язок між насильством у дитинстві та схильністю до різних патологічних рис особистості. С. Карпова розглядає психологічну травматизацію не лише як фактор ризику, а й як потенційний ресурс особистісного зростання за умови ефективного психологічного супроводу [2].

Усі ці дослідження підкреслюють, що травматичний досвід суттєво модифікує емоційні та мотиваційні характеристики особистості, зокрема формує високий рівень невротизму й понижений рівень стабільності «Я». Одночасно деякі автори зауважують, що величина впливу може бути помірною і зумовленою спільними факторами (наприклад, генетикою чи сімейним контекстом), що підкреслює складність причинно-наслідкового зв'язку. Загалом, сучасні публікації чітко демонструють, що дитячі травми змінюють базовий емоційно-мотиваційний профіль людини: постійно високий рівень тривожності, зниження відчуття безпеки, необхідність крайніх заходів самозахисту, що рано чи пізно призводить до стійких особистісних порушень.

Мета статті. Метою даної статті є вивчення зв'язку між психотравматичними подіями дитинства та особистісними характеристиками дорослої людини. Конкретно ми ставили завдання: 1) оцінити рівень дитячих травм у вибірці дорослих; 2) порівняти показники особистісних рис (невротизм, екстраверсію тощо) у групах з травматичним досвідом і без нього; 3) проаналізувати кореляції між кількістю травм та показниками психічного стану особистості.

Ми припускали, що учасники з історією дитячих травм продемонструють більш виражену емоційну дисрегуляцію та зрушення в рисах особистості (зокрема, підвищений невротизм).

Результати дослідження. В опитуванні взяли участь чоловіки та жінки віком від 17-ти до 62-х років та склали вибірку з 50-ти респондентів. Для цього були запропоновані такі методики-опитувальники: «Психологічний нарративний аналіз кризових/травматичних подій» авторства В. І. Шебанової, що дозволяє дослідити суб'єктивне переживання та когнітивну обробку травматичних подій; «Опитувальник посттравматичного зростання» (Post Traumatic Growth Inventory) Р. Тедеші та Л. Калхауна, адаптований для російськомовної аудиторії М. Ш. Магомед-Еміновим, який використовується для оцінки позитивних змін у житті після пережитої травми; «Опитувальник стабільності психічного здоров'я – коротка форма» («The Mental Health Continuum – Short Form») К. Кіза в адаптації Е. Л. Носенко, А. Г. Четверик-Бурчак, що допомагає визначити рівень психічної стійкості респондентів; а також методику «Копінг-поведінка в стресових ситуаціях» (Coping Inventory for Stressful Situations, CISS) Нормана С. Ендлера та Джеймса Д. Паркера, яка дозволяє встановити домінуючі копінг-стратегії, що застосовуються особистістю у стресових ситуаціях.

У результаті проведення емпіричного дослідження за методикою «Психологічний нарративний аналіз кризових/травматичних подій», розробленою В. І. Шебановою, з'ясовано, що серед опитуваних виявилось 20% із соціальною тривож-

ністю та проблемами із самооцінкою, 20% – з проблемами у стосунках різного характеру, 16% – з кар’єрною невизначеністю та страхом майбутнього, по 10% – родинні конфлікти, фінансові труднощі та втрати (смерть близьких, розриви). Найменші показники серед кризових подій – це проблеми зі здоров’ям – 8%, а також військовий та посттравматичний досвід – 6%. Усі дані можна побачити в таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл респондентів за типами пережитих кризових і травматичних подій (за методикою В. І. Шебанової) (n = 50)

Кризова/травматична подія	Кількість респондентів	Відсоток (%)
Соціальна тривожність, самооцінка	10	20
Проблеми у стосунках (розриви, зради, токсичність)	10	20
Страх майбутнього, кар’єрна невизначеність	8	16
Родинні конфлікти та нерозуміння	5	10
Фінансові труднощі	5	10
Втрати (смерть близьких, розлука)	5	10
Проблеми зі здоров’ям (фізичні та ментальні)	4	8
Військовий та посттравматичний досвід	3	6

Отримані результати дозволяють глибше зрозуміти, які саме життєві кризи найбільш часто трапляються в опитаних і яким чином вони впливають на їхню особистість у дорослому віці. Кожен із зафіксованих типів кризових подій має свою специфіку, вплив на психологічний стан людини, її поведінкові патерни, емоційне самопочуття та подальшу адаптацію до життя.

Найбільш поширеною проблемою серед опитуваних виявилася соціальна тривожність та проблеми із самооцінкою (20%). Це досить передбачувано, адже дитячі травми, особливо ті, що пов’язані з вихованням у дисфункційних сім’ях, булінгом, відсутністю підтримки або надмірною критикою, безпосередньо впливають на здатність людини формувати здорове уявлення про себе та взаємодіяти з соціумом. Людина, яка з дитинства звикла очікувати негативної оцінки або неприйняття, у дорослому віці може несвідомо уникати соціальних контактів, побоюючись критики чи відторгнення. Це, своєю чергою, позначається на її міжособистісних стосунках, кар’єрному розвитку та загальному рівні життєвого задоволення. Тривожність і низька самооцінка часто стають бар’єром у реалізації власного потенціалу, оскільки людина сумнівається у своїх силах і боїться невдач.

Другим за поширеністю виявився фактор проблем у стосунках (20%). Це може стосуватися як романтичних, так і дружніх чи робочих взаємодій. Люди, які пережили травматичний досвід у дитинстві, нерідко мають викривлені моделі прив’язаності, сформовані внаслідок небезпечного або непослідовного стилю виховання батьків. У дослідженні Л. В. Кім наголошується, що міжособистісні

труднощі в дорослому віці часто зумовлені емоційним насильством або нехтуванням у ранньому дитинстві, що особливо проявляється у жінок [3]. Наприклад, якщо дитина зростала в середовищі, де домінували конфлікти, емоційна холодність або, навпаки, надмірна опіка, вона може перенести ці патерни у доросле життя, що призведе до труднощів у побудові довірливих і стабільних стосунків. Часто такі люди або уникають глибокої емоційної близькості, або, навпаки, надмірно прив'язуються до партнера, боячись його втратити, що створює емоційну нестабільність у стосунках.

Кар'єрна невизначеність та страх майбутнього (16%) – ще один значущий показник, що свідчить про тривожність, невпевненість у своїх можливостях та проблеми з прийняттям самостійних рішень. Людина, яка зростала у середовищі, де її думка ігнорувалася або вона не отримувала підтримки у своїх починаннях, у дорослому віці часто відчуває страх відповідальності, побоюючись зробити «неправильний» вибір. Дитячі травми, пов'язані з нестабільністю (наприклад, фінансові труднощі в сім'ї або часті переїзди), можуть також формувати невизначеність і страх перед майбутнім, оскільки людина звикла до непередбачуваності життя і не почувається в ньому впевнено.

Аналіз емоційних реакцій респондентів показує, що найпоширенішим почуттям є страх, який проявляється у 76% випадків. Найчастіше він пов'язаний з невизначеністю щодо майбутнього та складнощами у соціальних взаємодіях. Це не дивно, адже дитячі травми нерідко формують у людини відчуття нестабільності та відсутності контролю над своїм життям. Другою за поширеністю є тривога (68%), яка тісно пов'язана з невпевненістю у власних силах, фінансовою нестабільністю та кар'єрними труднощами. Вона відрізняється від страху тим, що є менш конкретною, більш розмитою, проте може супроводжувати людину протягом усього життя, впливаючи на її здатність приймати рішення. Сором, який відзначили 52% опитаних, часто є наслідком пережитого приниження, критики або токсичних стосунків у дитинстві, що змушує людину відчувати себе «неправильною» або «неповноцінною». Розчарування (44%) виникає, коли очікування не збігаються з реальністю, що особливо помітно у сфері роботи та фінансів. Нарешті, горе та відчуття втрати (20%) спостерігається у найважчих випадках, коли людина пережила смерть близької людини або значні розлуки.

Таблиця 2

Найбільш поширені емоційні реакції на травмуючу подію (n = 50).

Емоційна реакція	Відсоток випадків	Травмуюча подія
Страх	76	Перед майбутнім, соціальними ситуаціями
Тривога	68	Пов'язана з невпевненістю, кар'єрою, фінансами
Сором	52	Часто у випадках соціофобії та токсичних стосунків
Розчарування	44	У випадках невдач на роботі та фінансових проблем
Горе, втрата	20	Найбільш інтенсивна реакція у випадках смерті та розлуки

Поряд із сильними емоційними реакціями, дитячі травми та важкі життєві події залишають після себе не менш глибокий слід у вигляді когнітивних деструктивних переконань – негативних установок, які людина сприймає як абсолютну правду та через які оцінює себе і світ навколо. М. О. Коржан звертає увагу на той факт, що саме ці когнітивні схеми є основною перешкодою для нормального функціонування в дорослому житті [6, с. 385].

Результати дослідження засвідчили, що у значної частини респондентів сформувалися стійкі негативні переконання, які мають витoki у дитячому травматичному досвіді. Найпоширенішим з них є «Я недостатньо хороший/а» (80%), що формується внаслідок хронічної критики, браку підтримки чи емоційної холодності з боку значущих дорослих. Це переконання суттєво підриває самооцінку і стримує ініціативність у дорослому віці. Переконання «Я не впораюсь» (72%) виникає як реакція на досвід безсилля у дитинстві, коли дитині не дозволяли приймати рішення. У дорослому житті воно проявляється як страх відповідальності та уникнення викликів. «Я не заслуговую на щастя» (38%) зазвичай є наслідком емоційного знецінення, пережитих втрат або токсичних стосунків. Людина з таким переконанням схильна уникати позитивних змін. «Інші мене не приймуть» (30%) формується у досвіді соціального відторгнення в дитинстві й спричиняє соціофобію та самоізоляцію. «Я ніколи не зможу змінити ситуацію» (24%) – це прояв внутрішнього песимізму, характерного для тих, хто виростав у середовищі з відсутністю підтримки та впливу на власне життя.

Результати кореляційного аналізу виявили статистично значущі зв'язки між рівнем посттравматичного зростання (за методикою PTGI) та копінг-стратегіями, вимірюваними за CISS (Н. Ендлер, Дж. Паркер).

Таблиця 3

Кореляційні зв'язки між посттравматичним зростанням та іншими психологічними показниками

Методика	«Опитувальник посттравматичного зростання» (Post Traumatic Growth Inventory, PTGI), розроблений Р. Тедеші та Л. Калхауном	
Опитувальник «Стабільність психічного здоров'я – коротка форма» (К. Кіз) (адаптація Е.Л. Носенко, А.Г. Четверик–Бурчак)	Шкала	Рівень посттравматичного зростання
	Рівень психологічного здоров'я	0,448**
Методики «Копінг–поведінка в стресових ситуаціях» (CISS) (Н. Ендлер, Дж. Паркер)	Проблемно-орієнтований копінг	0,400**
	Емоційно-орієнтований копінг	–0,256
	Копінг, орієнтований на уникнення	–0,301*
	Відволікання	–0,349*
	Соціальне відволікання	0,323*

Примітка: **. Кореляція значуща на рівні 0.01; *. Кореляція значуща на рівні 0.05

Позитивний значущий зв'язок на рівні 0,01 ($r = 0,400^{**}$) встановлено між проблемно-орієнтованим копінгом та посттравматичним зростанням, що свідчить про те, що ефективна стратегія вирішення проблем сприяє позитивним особистісним змінам після травматичних подій.

- Висока позитивна кореляція ($r = 0,448^{**}$) також простежується між рівнем психологічного здоров'я (за шкалою К. Кіза) та посттравматичним зростанням, що підтверджує взаємозв'язок загального психічного благополуччя з позитивною адаптацією до стресу.

- Негативна, проте статистично незначуща кореляція виявлена між емоційно-орієнтованим копінгом та PTGI ($r = -0,256$), що вказує на обмежену ефективність емоційного реагування у формуванні зростання після травми.

- Помірно негативні значущі кореляції зафіксовано між: копінгом, орієнтованим на уникнення ($r = -0,301^{*}$), відволіканням ($r = -0,349^{*}$), що свідчить про зв'язок між уникаючою поведінкою та нижчим рівнем посттравматичного зростання.

- Натомість позитивна кореляція на рівні 0,05 спостерігається між соціальним відволіканням та PTGI ($r = 0,323^{*}$), що підкреслює значущість соціальної підтримки у процесі адаптації та зростання.

Ці результати підтверджують, що конструктивні копінг-стратегії (проблемно-орієнтовані та соціальні) корелюють із вищим рівнем посттравматичного зростання, тоді як уникнення та пасивне відволікання можуть обмежувати можливості особистісної адаптації та розвитку.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження підтвердило наявність істотного впливу дитячих травм на подальший розвиток особистості в дорослому віці. Виявлено, що пережиті в дитинстві травматичні події спричиняють значні зміни в емоційній сфері, когнітивних установках, поведінкових реакціях і копінг-стратегіях людини. Найбільш поширеними наслідками дитячих травм серед респондентів були соціальна тривожність, проблеми із самооцінкою, емоційна нестабільність, страх майбутнього та труднощі у побудові міжособистісних стосунків.

Проведене емпіричне дослідження підтверджує, що дитячі травматичні події справляють суттєвий довготривалий вплив на психологічний розвиток особистості в дорослому віці. Отримані результати дозволили виявити низку важливих закономірностей

- Найбільш поширеними наслідками дитячих травм є соціальна тривожність, занижена самооцінка, міжособистісні труднощі, страх майбутнього та емоційна нестабільність.

- Негативні когнітивні схеми, сформовані внаслідок травматичного досвіду (наприклад, переконання «Я недостатньо хороший» або «Я не впораюсь»), виступають основою зниженого рівня адаптації в дорослому житті.

- Встановлено достовірні позитивні кореляції між рівнем посттравматичного зростання та такими показниками, як психічне здоров'я ($r = 0,448$, $p < 0,01$) та проблемно-орієнтований копінг ($r = 0,400$, $p < 0,01$), що свідчить про наявність адаптивних ресурсів у осіб, здатних до рефлексії й конструктивного опрацювання травматичного досвіду.

- Негативні зв'язки між посттравматичним зростанням та копінг-стратегіями уникнення й відволікання ($r = -0,301$ та $-0,349$ відповідно, $p < 0,05$) вказують на менш ефективні механізми подолання, які перешкоджають особистісному розвитку після травми.

- Соціальна підтримка та залучення до міжособистісної взаємодії (соціальне відволікання) можуть слугувати ресурсом зростання, про що свідчить позитивна кореляція з PTGI ($r = 0,323$, $p < 0,05$).

Таким чином, не сам факт дитячої травми визначає подальший життєвий шлях особистості, а спосіб її когнітивного, емоційного та поведінкового опрацювання. Формування адаптивних копінг-стратегій, розвиток рефлексії та залучення до підтримувального соціального середовища сприяють інтеграції травматичного досвіду та посттравматичному зростанню.

Перспективи подальших досліджень у сфері впливу дитячих травм на особистісний розвиток охоплюють кілька важливих напрямів. По-перше, доцільним є поглиблений аналіз вікових, статевих та культурних відмінностей у сприйнятті та наслідках дитячих травм. Це дозволить краще зрозуміти, як різні групи переживають травматичний досвід і які механізми захисту або вразливості в них домінують. Водночас важливо вивчати роль позитивного дитячого досвіду – так званих захисних факторів – у формуванні психологічної стійкості. Такі фактори, як підтримка з боку дорослих, безпечне середовище та емоційна стабільність, можуть значно пом'якшувати негативні наслідки травм. Окрему увагу слід приділити розробці та апробації корекційних програм, спрямованих на трансформацію деструктивних переконань, що виникають унаслідок травм, а також на розвиток адаптивних копінг-стратегій. Це сприятиме ефективнішій психологічній підтримці постраждалих.

Список використаних джерел і літератури

1. Анурова А. О. Вплив дитячих психологічних травм на доросле життя особистості. *Теоретико-методологічні проблеми практичної психології та її перспективи розвитку* : збірник доповідей Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, присвяченої 125-річчю з Дня народження Гордона Олпорта. Кропивницький, 2022. С. 6.
2. Карпова С. Психологічна травматизація особистості як ресурс особистісного зростання : кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістра / наук. кер. О. Самкова ; Херсонський державний університет, факультет психології, історії та соціології, кафедра практичної психології. Херсон, 2020. 63 с.
3. Кім Л. В. Вплив дитячих травм на міжособистісні взаємостосунки жінок у дорослому віці. *Science and technology: challenges, prospects and innovations* : The 6th International scientific and practical conference, January 29–31, 2025. Osaka : CPN Publishing Group, 2025. С. 491.

4. Коваленко А. Б., Голота В. Г. Зв'язок травматичного дитячого досвіду з толерантністю особистості в дорослому віці. *Український психологічний журнал*. 2022. № 1 (17). С. 41–43.
5. Ковальчук І. Психологічні особливості відтермінованого впливу насильства над дітьми. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія «Психологічні науки». 2020. № 1. С. 63–70.
6. Коржан М. О. Психологічні травми дитинства: причини виникнення, види, методи психологічної роботи. *Матеріали 79-ї студентської наукової конференції Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, 6 липня 2023 р.* Одеса : ОНУ, 2023. С. 383–387.
7. Traumatic childhood experiences and personality functioning: effect of body connection in a cross-sectional German and Chilean sample / Bertsch K., Göhre I., Cottin M., Zettl M., Wienrich C., Back S. N. et al. *BMC Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation*. 2024. Vol. 11. Art. 20. <https://doi.org/10.1186/s40479-024-00225-3>
8. The relationship between childhood abuse and adult personality disorder symptoms / Grover K. E., Carpenter L. L., Price L. H., Gagne G. G., Mello A. F., Mello M. F., Tyrka A. R. *Journal of Personality Disorders*. 2007. Vol. 21(4). P. 442–447. <https://doi.org/10.1521/pedi.2007.21.4.442>
9. Li X., Wang Z., Hou Y., Wang Y., Liu J., Wang C. Effects of childhood trauma on personality in a sample of Chinese adolescents. *Child Abuse & Neglect*. 2014. Vol. 38 (4). P. 788–796. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2013.10.020>
10. The impacts of childhood trauma on psychosocial features in a Chinese sample of young adults / Wang D., Lu S., Gao W., Wei Z., Duan J., Hu S., Huang M., Xu Y., Li L. *Psychiatry Investigation*. 2018. Vol. 15 (11). P. 1046–1052. <https://doi.org/10.30773/pi.2018.08.18>

References

1. Anurova, A. O. (2022). Vplyv dytyachykh psykholohichnykh travm na dorosle zhyttia osobystosti [The impact of childhood psychological trauma on adult life of the personality]. *Teoretyko-metodolohichni problemy praktychnoi psykholohii ta yii perspektyvy rozvytku: Zbirnyk dopovidei Vseukrainskoi student'skoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoї 125-richchiu z dnia narodzhennia Hordona Olporta*. Kropyvnytskyi, p. 6. [in Ukrainian].
2. Karpova, S. (2020). Psykholohichna travmatyzatsiia osobystosti yak resurs osobystisnoho zrostannia [Psychological traumatization of personality as a resource for personal growth]. *Master's qualification work*. Kherson: Khersonskiy derzhavnyi universytet [in Ukrainian].
3. Kim, L. V. (2025). Vplyv dytyachykh travm na mizhpersonalni vzaiemovidnosyny zhinok u dorosloму vitsi [The impact of childhood trauma on interpersonal relationships of adult women]. In *The 6th International Scientific and Practical Conference «Science and Technology: Challenges, Prospects and Innovations»* (January 29–31, 2025), Osaka: CPN Publishing Group, p. 491.
4. Kovalenko, A. B., & Holota, V. H. (2022). Zv'iazok travmatychnoho dytyachoho dosvidu z tolerantnistiu osobystosti v dorosloму vitsi [The relationship between childhood traumatic experience and tolerance in adulthood]. *Ukrainskyi psykholohichnyi zhurnal*, 1 (17), 41–43 [in Ukrainian].
5. Kovalchuk, I. (2020). Psykholohichni osoblyvosti vidterminovanoho vplyvu nasylstva nad ditmy [Psychological features of delayed effects of child abuse]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Serii: Psykholohichni nauky*, 1, 63–70 [in Ukrainian].
6. Korzhan, M. O. (2023). Psykholohichni travmy dytynstva: prychny vynyknennia, vydy, metody psykholohichnoi roboty [Childhood psychological trauma: causes, types, methods of psychological work]. In *Materialy 79-yi student'skoi naukovoї konferentsii Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova*, July 6, 2023. Odessa: ONU, pp. 383–387 [in Ukrainian].
7. Bertsch, K., Göhre, I., Cottin, M., Zettl, M., Wienrich, C., Back, S. N., et al. (2024). Traumatic childhood experiences and personality functioning: Effect of body connection in a cross-sectional

German and Chilean sample. *BMC Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation*, 11, Article 20. <https://doi.org/10.1186/s40479-024-00225-3> [in English].

8. Grover, K. E., Carpenter, L. L., Price, L. H., Gagne, G. G., Mello, A. F., Mello, M. F., & Tyrka, A. R. (2007). The relationship between childhood abuse and adult personality disorder symptoms. *Journal of Personality Disorders*, 21(4), 442–447. <https://doi.org/10.1521/pedi.2007.21.4.442> [in English].

9. Li, X., Wang, Z., Hou, Y., Wang, Y., Liu, J., & Wang, C. (2014). Effects of childhood trauma on personality in a sample of Chinese adolescents. *Child Abuse & Neglect*, 38 (4), 788–796. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2013.10.020> [in English].

10. Wang, D., Lu, S., Gao, W., Wei, Z., Duan, J., Hu, S., Huang, M., Xu, Y., & Li, L. (2018). The impacts of childhood trauma on psychosocial features in a Chinese sample of young adults. *Psychiatry Investigation*, 15 (11), 1046–1052. <https://doi.org/10.30773/pi.2018.08.18> [in English].

Kosyanova O. Yu.

Candidate of Psychological Sciences,

Associate Professor at the Department of Theory and Methods
of Practical Psychology

The state institution “South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky”

Kryzhanovska A. V.

Bachelor’s degree applicant in Psychology (specialty 053)

Department of Theory and Methods of Practical Psychology

The state institution “South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky”

**PSYCHOLOGICAL CONSEQUENCES OF CHILDHOOD TRAUMA
AND THEIR IMPACT ON ADULT PERSONALITY TRAITS**

This article explores the psychological consequences of childhood trauma and its impact on the formation of adult personality traits. The relevance of the topic is driven by the widespread prevalence of childhood adversity and its long-term influence on emotional and behavioral development. The empirical study involved 50 participants who completed a set of validated instruments: the Post-Traumatic Growth Inventory (PTGI), Coping Inventory for Stressful Situations (CISS), the Mental Health Continuum – Short Form (MHC-SF), and a narrative trauma analysis (Shebanova). The findings revealed a high prevalence of social anxiety, low self-esteem, fear of the future, maladaptive beliefs, and emotional dysregulation among those with trauma histories. Statistical analysis confirmed significant positive correlations between post-traumatic growth and problem-focused coping ($r = 0.400^{**}$) and psychological well-being ($r = 0.448^{**}$), indicating adaptive capacity in those who engage in constructive meaning-making. The results emphasize the importance of targeted psychological support and underline the need for further research to develop effective psychocorrectional programs aimed at transforming destructive beliefs and enhancing coping skills in trauma-affected individuals.

Key words: childhood trauma, trauma consequences, adult personality, personality traits, emotional regulation, PTSD.